

неприємності на роботі, можлива помста за зраду, за попередні образи з боку потерпілого, за знуцання над ним у дитинстві, бажання позбутися потерпілого або пов'язані з ним турботи тощо.

Також є внутрішні мотиви, які спонукають особу вчиняти насильство в сім'ї – це жага влади, бажання підняти свій авторитет в родині, бажання головувати, підчинити своїй волі інших членів сім'ї, помститися одним членам сім'ї за образи, що виникли в результаті конфліктів з іншими членами родини.

Література

1. Агапов Е. П., Норд-Аревян О.А. Семейведение : учебное пособи. Москва : Издательско–торговая корпорация «Дашков и К^о»; Ростов н/Д : Наука–Спектр, 2010.
2. Гурко Т. А. Трансформация института семьи. Социологические исследования. 2009. № 10. С. 95-99.
3. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство із змінами і доповненнями на 16 вересня 2011 року: (Відповідає офіц. тексту). Київ: Алерта; ЦУЛ. – 184 с.
4. <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/18126/1/Kosenko.pdf>

Дарина Олександрівна Приходько – студентка I курсу Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Надія Михайлівна Демиденко** – завідувач кафедри гуманітарних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник

ІВАН КАВАЛЕРІДЗЕ (1887-1978): УКРАЇНСЬКИЙ МІКЕЛАНДЖЕЛО

*«Подарую вам справжнього Шевченка»
(І. П. Кавалерідзе)*

Тарасу Григоровичу Шевченку у світі встановлено понад тисячу пам'ятників, які є своєрідною ідентифікацією українців. Шевченка називають нашим національним пророком. І у цьому можна дійсно переконатись, читаючи шевченківські переспіви біблійних пророків з думкою про Україну.

Пам'ятники Шевченку почалися з'являтися понад сто років тому. Необхідно підкреслити, що перший монументальний пам'ятник в Україні було встановлено за часів Гетьманату Скоропадського 27 жовтня 1918 року на території сучасної Сумщини, а саме у Ромнах. Ідея створення пам'ятника Кобзарю виникла у скульпторів ще за життя Тараса Шевченка. Наприклад, видатний скульптор Російської імперії М. Й. Микешин планував зобразити Шевченка на пам'ятнику,

присвяченому тисячолітньому ювілею Росії. Але скульптору цього зробити не дозволили. Також М. Й. Микешину заборонили зобразити Шевченка в образі Кобзаря, який мав бути присутнім у композиції пам'ятника Богдану Хмельницькому, що встановлений у 1888 році на столичній Софіївській площі.

Питання про встановлення пам'ятника Кобзарю піднімалося також у березні 1917 році на засіданні Селянської спілки, де прозвучала пропозиція встановити пам'ятник Тарасу Шевченку у «Миколаївському садку», навпроти університету святого Володимира, на місці пам'ятника цареві Миколі І. Але події того часу не дали можливості здійснити задумане. Цікавим є той факт, що навесні 1918 року у селі Діброва на Полтавщині (зараз в населеному пункті проживає всього до 50 чоловік), за власною ініціативою місцевого лікаря Кирила Задорожного було встановлене невелике погруддя Тарасу Шевченку.

Але перший монументальний пам'ятник великому Кобзарю був встановлений у Ромнах. Автором його став наш земляк, геніальний скульптор Іван Петрович Кавалерідзе (1887-1978). Народився майбутній митець 14 (26 квітня) 1887 року у селі Новопетрівка Роменського району Сумської області у селянській родині. Дитинство пройшло в селі Талалаївці на Полтавщині. Початкову земську школу закінчив 1899 року. Потім його рідний дядько – Сергій Аркадійович Мазаракі, співробітник Київського археологічного музею, забрав до Києва. Спочатку Іван навчався у столичному художньому училищі, дещо пізніше – у Петербурзькій академії мистецтв. З 1910-го по 1911-й роки Івану Кавалерідзе випала щаслива можливість удосконалити художню майстерність у приватній студії Н. Аронса у Парижі (1).

У період Першої світової війни був мобілізований для проходження служби. Жовтневий переворот І. П. Кавалерідзе зустрів у Ромнах, де згодом за дорученням секретаря Роменського революційного комітету З. Й. Свідерського, людини не байдужої до мистецтва, отримав доручення створити бюст Тарасу Шевченку.

На Роменщині старожили добре пам'ятали перебування Шевченка у селі Андріївка в 1843 році (на той час Гадяцького повіту Полтавської області) у родині Василя Репніна, брата Варвари Репніної. Через два роки Шевченко приїздив до міста на відомий в усій Російській імперії Іллінський ярмарок. При населенні шість тисяч, до Ромен приїздило на ярмарок понад сто двадцять тисяч люду! У своїх спогадах Тарас Шевченко неодноразово згадував про ярмарок як про неймовірно цікаве дійство. (Цікавим фактом є те, що пам'ятник Кобзарю у 1918 році встановлять саме на тому місці, на якому перебував намет Тараса Шевченка у 1845 році) (1).

І. Кавалерідзе з великим ентузіазмом взявся за справу і у неймовірно стислі терміни виготовив не бюст, а величний пам'ятник. Він будувався за кошти міської думи, яка виділила чотири тисячі

карбованців. Кошти надали також місцеві кооператори та товариство «Просвіта».

До творчого доробку Івана Кавалерідзе входить багато інших скульптурних творів, які прикрашають міста України. Ще у 1911 році у Києві був встановлений пам'ятник княгині Ользі, автором якого був І. Кавалерідзе. Серед кращих робіт нашого земляка: пам'ятник Г. С. Сковороді (1922 р.), «Запорожець на коні» (1936 р.), «Богдан Хмельницький» (1946 р.), «Ярослав Мудрий» (1949 р.), «Ф. І. Шалаяпін у ролі Дон-Кіхота» (1950 р.), «Прометей» (1962 р.), пам'ятник Г. С. Сковороді в Києві (1977 р.). Перебувачи у Києві кожен може побачити пам'ятники І. Кавалерідзе. На Михайлівській площі – його княгиня Ольга, біля Золотих воріт – Ярослав Мудрий (2).

Нажаль, дотепер поза увагою залишається унікальна режисерська спадщина Івана Кавалерідзе. За радянського періоду йому вдалось як режисеру знімати кінофільми, присвячені козацькій тематиці, наприклад, за мотивами твору Т. Г. Шевченка («Гайдамаки»). Більшість його фільмів присвячені історичній тематиці – «Коліївщина», «Запорожець за Дунаєм» та видатним постатям української історії (кінофільм «Григорій Сковорода») (3).

Важко уявити, що Іван Кавалерідзе одночасно був скульптором, художником, кінорежисером, сценаристом і театральним драматургом. Водночас він займався науковою діяльністю, працював у Академії архітектури.

Вшановуючи пам'ять митця, на його малій батьківщині, у селі Нопопетрівка, у 1987 році був створений музей Івану Кавалерідзе (пізніше, нажаль, експонати були перенесені до школи в селі Анастасіївка Роменського району). Вже за часів незалежної України у Києві на Андріївському узвозі був відкритий «Музей – майстерня Івана Кавалерідзе». Його ім'ям названі вулиці у Ромнах, Львові, Сумах. Необхідно з прикрістю зазначити, що у Львові – ще з 1990 року, а у рідних Сумах лише у наш час – період декомунізації.

Про великого митця варто створювати не лише публікації, а і культурно-мистецькі програми, документальні фільми. Адже життя великого майстра, якого по праву називають українським Мікеланджело, є добрим прикладом кожному українцю. Хоча митець жив і творив у радянську добу, проте мав біографію і творчу спадщину, далеко від радянських канонів.

Література

1. Жива легенда Біографія І. Кавалерідзе [Електронний ресурс] <http://www.ukrcenter.com>
2. Грабов О. І. Кавалерідзе Іван Петрович Режим доступу : [Електронний ресурс] <http://istoriya.soippo.edu.ua/index.php?titl>
3. Мензелевський С. Іван Кавалерідзе. Мемуари. Драми. Публіцистика. К.: Науковий центр О.Довженка. 2017. 270 с.